NĂM THỨ MƯỜI HAI. – SỐ THỨ 12096

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

MỖI SỐ : 0$02

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 2050

NGÀY THỨ HAI 17 MARS 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng	Hanoi phố xá và Trung-kỳ	Hanoi phố xá Thuộc-địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00	
Các làng và công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»	
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00	
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00	
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM HỮU LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page
- Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
- Par contrat annuel
- Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Việc dạy chữ nho trong các trường Pháp-Việt

Bây giờ phép học đã đổi mới cách khoa cử cũ đã bỏ đi, nhưng chánh-phủ vẫn có ý muốn cho người mình hiểu biết chữ nho, là một thứ chữ đã từng gây dựng nên cái văn-minh cũ của nước ta, trong các trường sơ-học, trường thành-chung và trường đại-học Đông-dương, chương-trình vẫn có dạy chữ nho, và có đặt thầy để coi việc dạy ấy. Nhưng xét ra cho kỹ, chương-trình tuy có chữ nho, thầy giáo tuy dạy chữ nho, mà học-trò tốt nghiệp ở các trường ngoài văn ít người hiểu biết chữ nho, không phải nói qua, khoa chữ nho trong trường hình như hư thiết mà bấy lâu nay vẫn không có kết quả gì, ta thử xét cho thấu cái nguyên-nhân để tìm phương bổ cứu.

Chữ nho là văn-tự nước ngoài, lại là một thứ chữ độc âm, công học rất là khó khăn, chưa nói đến hiểu nghĩa trong sách vở, biết cách làm văn-chương, phải dụng công nghiên-cứu tập rèn trong bao nhiêu năm, hãy cứ cho biết đọc biết viết và hiểu được giấy má tầm thường, cũng phải tốn công phu rất thì giờ nhiều, mới mong đạt được mục-đích ấy.

Thì-giờ dạy chữ nho trong các trường ta bây giờ một tuần lễ có hai giờ vốn là đã ít, mà người học chữ nho lại không lấy làm quan-trọng, đến giờ học chữ nho, thì đã đem lòng miễn-cưỡng, chẳng qua chiếu lệ cho thầy, chữ mặc chữ, tuy có học mà vẫn như không. Cái kết-quả xấu là vì tại cái nguyên-nhân xấu ấy. Lại trong một lớp học đều, hãy tạm chia làm ba hạng: có người nhờ có học trước ở nhà mà câu ngắn nghĩa dễ cũng đã thông hiểu được, ấy là hạng nhất; cũng có người tuy nghĩa lý chưa hiểu, nhưng đọc đã thạo viết đã nhanh, đó là hạng nhì; còn nhiều người chữ nhất đọc chưa được, nét ngang vạch chưa ngay, đó là hạng bét.

Thầy thì vì thì giờ ít, phải dạy chung vào một bài, vì dụ như bài ấy dùng với sức học người hạng nhì, thì người hạng nhất vì dư sức, không cần học mà đã thông, người hạng ba vì quá sức tuy cố sức cũng không hiểu, vì thế mới sinh lòng chán nản, mà uổng phí mất thì giờ. Đến khi về nhà, thì bài học khác đã nhiều thì giờ không đủ, đến bài chữ nho, cũng đành cam khoáng-khiếm mà chợp mắt bỏ qua. Tuy cũng có người khi đầu có chí ham học, muốn bớt một ít thì giờ để nghiên cứu về khoa chữ nho, rồi sau thấy cách dạy khó khăn, biết rằng mục-đích mình không sao đạt được, cũng đến người lòng nản, chí mỏi mà bỏ qua cho qua lần. Trò đã nản chí không muốn học, thì thầy tuy có cố công cùng sức, cũng biết rằng uổng công vô bổ, mà nhiệt-thành cũng nguội lạnh đi dần dần, trò đã học qua loa cho xong chuyện, thầy cũng dạy qua loa cho hết giờ, thì về đường học còn mong gì tấn tới.

Kỳ-giả cũng đã từng dạy chữ nho ở trường riêng trong một năm, cũng đã từng xét đến cái công việc khó-khăn của thầy, và cái trình-độ tấn-tới của học-trò, kỳ-giả vẫn thường tự nghĩ rằng thầy dạy như thế, trò học như thế, người học đã thông sẵn rồi, nhờ thầy mà biết thêm thông thêm lên thì có, chớ người chưa biết chưa thông, thì công thầy dạy thật không bổ-ích chút nào.

Cách thức dạy chữ nho như thế, đã không có ích-lợi gì cho học-trò, mà thầy giáo chữ nho, cũng lại uổng-phí công-phu giảng dạy. Bây giờ trước nhất phải tùy chí-nguyện của học-trò, hỏi xem người nào tinh-nguyện học thì viết tiên vào sổ, rồi tùy sức học mà chia làm ba lớp hoặc làm bốn lớp, chia như thế thì bài học mới dễu mà thầy dạy mới dễ; hai là cách thưởng phạt cũng phải cho nghiêm minh, làm cho sức học chữ nho hơn kém cũng được tinh theo phần bội, để cho người học tấn-tới, cũng trông mong được nốt tốt, mà thứ hạng trong lớp được dùng cao; người nào theo học biếng lười, lâu không tấn tới, thì vì trước lệ nhà trường mà phạt cho rất nghiêm. Làm như thế thì khoa dạy chữ nho mới qui, quyền thầy dạy chữ nho mới nghiêm, học-trò thấy có thưởng có phạt thì mới biết ham biết rãn; học-trò có biết ham biết rãn, thì việc dạy mới mong có thành hiệu. Hãy tính một đứa trẻ theo học chữ nho từ lớp ấu-học, cho đến ngày tốt nghiệp ở trường thành-chung, một tuần hai giờ, cứ chuyên theo trong chín năm cho đủ, thì cái thì-giờ ấy cũng đủ làm cho đứa trẻ ấy thông hiểu được chữ nho. Nghe đâu như ở các trường Sơ-học tỉnh Nam-định, đã lâu nay vẫn dùng cách ấy, mà học-trò cũng nhiều người tấn-tới về khoa chữ nho. Các trường sơ-học, trung-học và đại-học, về khoa chữ nho, tưởng cũng nên sửa theo cách ấy thì cách dạy mới có qui-trình, mà việc học mới có công-hiệu khỏi có-phụ cái phép hay và cái ý tốt của Chánh-phủ muốn bảo tồn chữ nho, mà bọn thiếu niên sau này mới mong có nhiều người được hưởng cái ích lợi về khoa Hán-học.

H. T. B

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 14 Mars 1924

Một viên thượng-thư bị giết

Tin Angora. — Touffic pacha, thượng thư bộ Tư-pháp ở Mesopotamie bị giết.

Paris, ngày 15 Mars 1924

Tại Nguyên-lão nghị-viện

Nguyên lão nghị viện ưng chuẩn khoản nói về việc cho phép chánh-phủ đặt các bản chỉ-dụ đặc biệt, và khoản nói về sự tăng thuế lên hai phần mười.

Việc bầu cử Thử-dân nghị-viện

Quan Poncaré công bố rằng đến ngày chủ nhựt tháng Mai này sẽ bầu-cử Thử-dân nghị-viện.

Hỏa xa đổ

Tin Delhi. — Một đầu-hỏa-xa gặp gió bão đổ, 50 người chết, 53 người bị thương.

Paris, ngày 16 mars 1924.

Ai tin

Đại sứ nước Pelle tạ thế.

Thái-tử nước Anh

Thái tử nước Anh ngã ngựa, bị thương nặng.

Bordeaux, ngày 15 Mars 1924

Tại Nguyên-lão nghị-viện

Ngày hôm qua nguyên-lão Nghị-viện đã bắt đầu bàn về các bản dự án tài-chánh. Đầu tiên quan tiền thần tổng-viện của nghị-đường tài-chánh có đọc một bài diễn-văn. Ngài có nói: Người ngoại quốc thấy nước ta đã tra của bộ-đồng Giám-định do bộ-đồng Bellerry đặt ra kết-cục cả phần lợi của ta, thì họ bèn ra sức đánh đổ cái gia-tiền franc của ta. Họ đình gây nên nỗi thống hoảng trong trường kinh-tế, để cưỡng nước Pháp rút quân ở hạt sông Rhur về. Việc ấy chánh phủ đã biết ngay từ đó lúc hồi đầu. Chánh-phủ đã thi-hành mọi cách phòng-bị, và trừng phạt những kẻ buôn bán dầu cơ. Vả chánh-phủ đã khuyến người Pháp ai có thể bỏ vực được cái giá tiền-tệ của nước mình, nên ra công mà giữ gìn chớ để cho giá sút xuống. Nay ở nước Anh và ở nước Hoà-kỳ có mới cấp thêm tiền cho ta, thì ta lại được thêm sức mà kháng cự với kẻ thù-nghịch. Chánh-phủ đã xin nghị-viện trù cho chánh-phủ được rộng số thu nhập hơn, và có đủ thế-lực mà trừng phạt mọi việc gian lận, và thanh giảm các sổ chi tiêu. Các nhà giám-định ngoại quốc đã công-nhận rằng nước Pháp cần phải đóng quân ở hạt sông Rhur giữ-gìn không đến đóng quân ở hạt sông Rhur thì cái vấn-đề bồi-khoản không có thể giải-quyết được. Tiền của những kẻ muốn làm hại giá tiền franc không phải là vô cùng vô tận, điều ấy tưởng trong hơn ấy lắm kẻ cũng đã rõ rồi thì phải. Nguyên-lão nghị viện, bao giờ cũng một lòng với cái chủ nghĩa cộng hòa, vậy cái nghĩa vụ của nghị-viện ngày nay là phải xem xét duyên do việc khủng-hoảng ngày nay mà đồng làm tiền-biểu cho quốc-dân trong việc bảo hộ cái giá tiền franc. Quan Poincaré nói cái gốc khủng-hoảng ngày nay, là tại nước Đức không nộp bồi-khoản, làm cho nước Pháp phải mỏ một trái khoản năm nghìn triệu để trợ cấp cho những người bị thiệt vì việc chiến-tranh và để tu chỉnh các miền bị tàn phá.

Cái cuộc chiến tranh để bảo-hộ cái giá tiền franc trị hoãn đối ba ngày cũng được, song ta phải trù làm sao cho những kẻ cứu địch không có thể chỉ nghị được cái số chi thu của ta nữa. Quan Poincaré có nói các phương sách của ngài bàu với nghị-viện, không phải là bắt buộc nước Pháp bỏ mọi quyền lợi của nước Pháp đối với nước Đức đâu. Ngài chứng minh rằng số tiền thu được ở hạt sông Rhur một ngày một nhiều mãi lên. Sau ngài có nói: Cứ xét cả tình trạng quốc-tế ngày nay, thì việc khủng-hoảng lý-tài thực là vô lý. Kỳ nào nghị-viện ưng chuẩn các phương sách của chánh-phủ kỳ-rồi-nghị, thì những kẻ buôn bán dầu cơ bấy giờ chỉ còn có một việc ngồi mà tính xem họ thua thiệt bao nhiêu mà thôi. Lần này thiên-hạ lại rõ rằng cái địa-vị nước Pháp bao giờ cũng vững vàng như Thái-sơn bàn-thạch vậy.

Bordeaux ngày 16 Mars 1924

Tại Nguyên-lão nghị-viện

Ngày hôm qua nghị viện vẫn bàn về các bản dự-án tài-chánh. Nghị-viện ban mãi đến mười giờ rưỡi sáng. MM. Doumer, de Lourencel và Renoult phản-đối các bản dự-án của chánh-phủ. Quan Poincaré phân trần mọi lẽ xong thì nguyên-lão nghị-viện ưng chuẩn điều thứ nhất, trong khoản thứ nhất, nói về việc thanh giảm một nghìn triệu quan. Nghị-viện lại bỏ 154 phiếu ưng-chuẩn điều nói về cho phép chánh-phủ đặt các chỉ dụ đặc-biệt. Số phiếu phản đối là 139 cái. Sau nghị-viện bỏ 161 phiếu ưng-chuẩn cả khoản thứ nhất, mà trước đây thử-dân nghị-viện đã ưng-chuẩn.

Tại hội Vạn quốc

Toà trị-sự hội Vạn-quốc đã cử các nghị-viên trong hội-đồng quản-trị hạt số 9 Sarre, đến ngày 11 mars nay thì hết hạn. Tòa trị-sự gia hạn một năm cho MM. Hanil (Pháp), trưởng-ban, Stephens (Gia-nã-đại); Lambert (Hồi) M. Espinoza de Los Monteros (Tây-ban-nha) sung vào hội-đồng cử M. Nossaman.

Việc nước Đức

Tin Berlin. — Tòa thẩm-phán nước Đức kết án những người can về việc giết người thợ iện là Ka-tod từ 7 đến 14 năm tù giam. Ngày 7 Mai này sẽ xử-án nghị-viện.

Tin Wiesbaden. Một người về đảng bộ-lập tên là Wesaater, bị kết án khuyết-đến vào tội giam, khi bắt được thì tự tử.

Việc nước Ai-cập

Tin Caire. Nghị-viện nước Ai-cập đã làm lễ thành-lập. Quốc-vương đã làm lễ phát-thệ với pháp-viện.

Thụy-điển với nước Nga

Nước Thụy-điển công-nhận chánh-phủ Xô-viết nước Nga.

Việc nước Hy-lạp

Tin Athènes. Các viên Hoàng-tử các chánh đảng sẽ đến Bucarest khuyên vua Georges II qaiwej để cho trong nước được thái-bình.

Cattle, ngày 15 Mars 1924

Tiền franc điên dân

Tin New York - Các tin Hoa kỳ cho nước Pháp vay tiền, để chỉnh-đốn lại nền tài-chính mới công bố ra, sẽ nay với mua tiền franc, thì giá tiền franc lại cao lên.

Tàu đắm

Tin Charleston. Tàu *Santiago* đắm ở gần bờ Hatteras, cách đây 6 dặm. Cứu được 11 người.

Việc nước Honduras

Tin Washington. Ông Gutierres tạ thế, nhân ra nước Honduras không có chánh-phủ.

MỘT CÁI THẢM-KỊCH TRÊN KHÔNG

Mới đây tại Lyon có xảy ra một cái thảm-kịch trên không.

Hôm ấy viên đi lĩ Eugène Moreau và viên đội Jean Rebillard mỗi người cưỡi một cái khu-trục phi-cơ kiểu Nieuport, đương bay cao 1000 thước trên không vào chỗ Saint-Priest, gần ngay trường bay, không biết tại sao vận lại lắm tay, bỗng-nhiên hai cái tàu bay đâm với nhau mà rơi xuống mặt đất. Hai cái máy bay tan tành, còn hai nhà phi-hành cũng chết tươi. Thương thay!

Tin Trung-hoa

Ngày 7 Mars 1924

Nghị-viện với chánh-phủ Bắc-kinh

Nghị-viện thấy Tổ-hảo-Kỳ xếp đặt công việc nhiều điều lỗi thời tự, có tỏ ý không tín phục Tôn với Tào-Côn; Tào triệu Tôn vào phủ, thương-nghị cách đối đãi với bọn nghị viện.

Việc Trung Nga thiết-lộ

Ủy-viên Nga lại khai hội, bàn việc Trung Nga thiết-lộ; chủ-ý ủy-viên Nga cốt yêu cầu chánh-phủ Trung-hoa không được đang bình ở đường xe lửa ấy.

Ngó dục Lân về Bắc-kinh

Ngô-đục-Lân ở Giang-minh đã khởi hành về Bắc-kinh.

Ruộng muối ở Thanh-đảo

Tài-chánh hội xưởng nghị rường muối ở Thanh-đảo, chánh-phủ với thương đoàn họp sức trù biện, nên vốn phải trù đến 3 000 000 đồng.

Việc kim phật lang

Có tin đồn rằng chánh-phủ Pháp đối việc kim-phật-lang, quyết ý đốc bách, đã đánh giấy thép cho công-sứ Pháp ở Bắc-kinh, nói rằng như chánh-phủ Trung-hoa cố ý không nghe, thì phải lập tức trở về nước Pháp.

Tiền thuế muối tháng Février

Tiền thuế muối tháng Fevrier, được chừng hơn 1.000.000 đồng, tính giả bồi khoản cũng còn chưa đủ. Vương-khắc-Mẫn chịu bỏ tay không nghe được phương-pháp gì. Tôn-bảo Kỳ thấy thế cũng có ý thất vọng.

Ngó-bội-Phu cử Phan-hồng-Quán

Ngô-bội-Phu đánh giấy thép về Bắc-kinh, cử Phan-hồng-Quán làm độc quản quân trưởng, Tào-Côn không nghe; Ngô lại đánh đánh giấy thép cử, Phan làm độ ngũ quân trưởng, coi hết binh quyền tỉnh Sơn-đông

Ngó-bội Phu cử Hà-hội-Dung làm Hồ-bắc tỉnh-trưởng

Ngô-bội-Phu lại đánh giấy thép gọi chánh phủ Bắc-kinh mau lệnh nhiệm mệnh Hà-hội-Dung làm Hồ-bắc tỉnh trưởng; Tiêu-diệu Nam và nghị viên tỉnh Hồ-bắc đều phản đối về việc ấy; Tào-Côn gạo cho Tôn-bảo-Kỳ trù tính việc ấy, Tôn lo nghĩ mấy ngày mà chưa quyết định ra thế nào.

Hồng-triệu-Lân muốn về với Tôn-Văn

Hồng-triệu-Lân thua luôn mấy trận, thế rất cùng xúc, đã sai người đến xin đầu hàng Tôn-Văn.

Quân đội Hồ-nam thắng trận ở Bắc la

Quân đội Hồ nam đánh nhiều mạnh đánh nhau với quân đội Trần-quý-Minh ở Bắc-la, quân Hồ-nam thắng trận to lắm, lấy được khí-giới rất nhiều, Trần quân lui về đóng Hà-nguyên.

Quân Sơn đông và quân Thiểm-châu sang đóng Bắc giang

Tôn-Văn lấy rằng liên quân đến tụ hội ở Đông-giang, sợ Thẩm-hồng-Anh lại thừa hư quấy rối Bắc-giang, sai Lỗ-hữu-Thâm (Sơn-Tuiêm thảo tạ quân trưởng) đem quân Sơn-đông và quân Thiểm-châu sang đóng ở Bắc-giang.

Tình thầy trò, nghĩa bầy bạn

Tiệc tiễn quan giáo sư Léonet

Tối thứ bảy vừa rồi, các cựu học-sinh trường Thông ngôn (Collège des Interprètes) có đặt đại tiệc tại hội-quán hội Khai-trí tiến-đức tiễn quan giáo-sư Léonet, nguyên đốc-học trường ấy nay mai sắp về qui-quốc nghỉ dưỡng bệnh trong mấy tháng.

Các học-trò của ngài ngày nay phần nhiều đã thành đạt cả, với ở Hanoi và các tỉnh đến dự tiệc có hơn vừa ở các tỉnh đến dự tiệc có hơn năm mươi người đủ trong các giới. Vì thử việc này mà cả đông cũng như các việc khác thì cái sự ấy tỏ ra rằng tấm lòng kính mến của học-trò đối với thầy cũ, thật là sâu xa, mà cũng là một cái dịp rất hay cho các bạn học ở Hanoi mới khỏi xưởng lên có trong mười ngày, mà gấy tình-nguyện ở các nơi gửi về đã được bảy mươi, ấy là chưa kể những người ở các miền xa quá tiếc không về dự được.

Mới sáu giờ rưỡi học-trò đã tới đông đủ để nghênh tiếp thầy học cũ và họp mặt anh em, nhiều người xa cách kể đã non hai mươi năm mà không có dịp được gặp nhau.

Trước lúc gió ăn, thì học-trò xúm chung quanh quan đốc Léonet cùng cụ Giáo Hữu, các anh em bạn quây quần cùng nhau đàm đạo những chuyện cũ bấy xưa, chứa chan biết bao nhiêu là tình nồng-nàn thân ái, ai nấy hình như sống trở lại cái khoảng mười mươi lăm năm về trước. Quan Đốc, lão các trò cũ lấy làm mừng tỏ cảm động vô cùng và phô bày tiến bộ mọi mặt người, cách bấy nhiêu năm trời mà không quên anh em. Cái đình ấy xưởng cũng thiếm có lắm, mà cũng vì cái tình ấy mà được học-trò luyến-ái như ông thầy đó nhỏ vậy.

Đúng tám giờ khai tiệc, cả thảy hơn bảy mươi vị. Các thượng tân toàn là những bạn thân của quan Đốc Léonet mà hội-đồng tổ chức đã xin phép ngài mời từ trước. Bàn ăn đặt theo hình chữ Môn, vòng ngoài phía trên thì để các quí quan, vòng trong thì các học-trò ngồi.

Dự tiệc có quan Đốc Léonet, quan Khâm-sứ Tissot, quan cai-trị Marty, quan chánh đốc-học sở đẳng Bắc kỳ Dr Lafferranderie, quan chánh sở Địa-chính Bắc kỳ Rény, quan phó sở Tài-chính Berthoux, quan chánh tòa nhì phủ Thống-sứ Lous, quan Trung-tá Bonifacy, quan phó Chưởng-lý Nicolas, quan đại-úy Gaud, quan chánh sở Kiểm-lâm Badelty, quan chánh kỹ-sư Lade sở Khoáng-học, MM. De Massiac quản-lý báo *Avenir du Tonkin*, Sarté hội-viên phòng Canh-nông, Taupin chủ nhà in, Demolle, Delaye, Chassériaud, chủ hiệu buôn tại Hanoi; M. Demiéville tại trường Bác-cổ; MM. Trần-hữu-Đức, nguyên giáo-sư trường Thông-ngôn; Ng-văn-Vĩnh, chủ-nhiệm báo *Trung-Bắc tân-văn*; Trần-trọng-Kim, thanh-tra các trường Sơ-đẳng.

Các quan cai-trị Hückel và Vayrac có giấy mời nhưng vì giờ việc nên xin kiếu.

Các học-trò của quan đốc Léonet dự tiệc thì có:

MM. Ngu Ấ-tinh-Quế, giáo-học, công sự tại nhà Học-chính; Nguyễn-quang-Oánh và Nguyễn-văn-Ngọc, thanh-tra các trường Sơ-đẳng; Ng-bảo-Nghi, Vũ-đình-Nghiêm, Nguyễn-ngọc-Quát, Cao-v-Khang, giáo-học trường thực-hành phố Yên-thành; Phan-Bá-Thuần giáo-học các trường Nam-định; Ng-đình-Thông, đốc-học trường Pháp-Việt Hà-đông; Ng-xuân-Mai, đốc-học trường Pháp-Việt Bắc-giang; Phạm-v-Khoái, đốc-học trường Vĩnh-yên; Trần-ngọc-Quang, giáo-sư trường Kỹ-nghệ, Hanoi; Vũ-Tác, giáo-sư trường Kỹ-nghệ Haiphong; Trương-đình-Trị, y-khoa tiến-sĩ, thầy thuốc Hưng-yên; Ng-đình-Tuy, thầy thuốc tại Tế-trường tỉnh Hà-đông; Đỗ-văn-Duyên, thầy thuốc tại nhà thương Hanoi, Ng-LÊ, hóa-học kỹ-sư chủ-sự tại sở máy rượu Hanoi; Hoàng-Cúng, cử học kỹ-sư, chuyên

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Yên-thảo công-tí ; Lê-văn-Ỷ, Đỗ huy-Cảnh, thanh-tá sở Thương-chính ; Ng-văn-Du, thư-ký sở Thương-chính ; Mai-du-Lân, chủ-nhiệm báo *Thực-nghiệp* ; Ng-trọng-Duyên, thư-ký nhà thuộc đa ; Trần-thế-Ân, thư-ký sở Công-chính ; Bùi-thuy-Xuân, thư-ký sở Y-chính Bắc-kỳ ; Ng-bá Ẩm, Ng-văn-Tuyển, Ng-v-Lịch, thư-ký tại phủ Thống-sứ ; Lê-v-Quế, thư-ký tòa Sứ Thái-bình ; Ng-v-Hợi, thư-ký tòa Sứ Nam-định ; Trần-v-Liễn, thư-ký tòa Sứ Hưng-yên ; Ta-v-Thân, thư-ký tòa Sứ Vĩnh-yên ; Hoàng-v-Lễ, thư-ký tòa Sứ Phú-thọ ; Lê-hữu-Thuần lục-sự tòa án đệ nhị cấp Phú-thọ ; Ngô-v-Vinh, thư-ký ngạch tòa Sứ, tòng-sự tại sở Thú-y ; Ngô-văn-Vĩnh, chánh thư-ký phòng Lục-sự văn-khế ; Ngô-bằng-Giực, Trịnh-đình Hiền, Nguyễn-văn-Thông, thư-ký tòa Đốc-lý Hanoi ; Vũ-huy-Thanh, Phạm-[illegible]-Quế chủ hiệu buôn tại Hanoi ; Đỗ-đình-Lương, Trần-đức Huy, thư-ký sở Bưu-điện ; Nguyễn-văn-Tố, thanh-tá tại trường Bác-cổ ; Phạm Quỳnh, chủ-bút báo *Nam-phong* ; Trần-văn-Quang, Bắc-kỳ tư-vấn nghị-viên ; Nguyễn-văn-Luận và Phạm-huy-Lục, quản-lý và chủ-bút báo *Trung Bắc Tân Văn*. Học-trò có giấy tình-nguyện dự tiệc, nhưng đến giờ cuối cùng lại mắc việc không đến được thì có MM. Bùi-ngọc-Hoàn tr-huyện Thanh-trì ; Trần-tiến-Nam, thẩm-phán quan tại tòa Nam-án Nam-định.

Bữa tiệc ấy do M. Tân-ký là giám-trà của hội Khai-trí sửa soạn rất chu tất lươ g hảo. Thực đơn đăng như sau này :

Potage crème d'orge Ecossais
Vie lle à la Chambord
Aspic de foie gras à la Bellevue
Pintade à la chipolata
Petits pois au jambon
Giyot rôti
Salade d'Estrée
Dessert
Fruits
Glace aux abricots
Petits fours
Vins
Haut Peyragney
Château neuf du Pape
Moët et Chandon

Trong khi tiệc thì nào phường nhạc Tàu của hội Ích-lạc, nào phường nhạc ta kèn tiếp nhau cử những khúc rất hay, và các cô ca-nữ Trung-kỳ ca-lý những bài rất êm đềm lý-thú, các qui-khách cùng các ông dự tiệc chuyện-trò một cách rất vui vẻ.

Khi đến tiệc rượu *champagne* thì ông Phạm-Quỳnh thay mặt các anh em ban học cũ đọc bài diễn-thuyết bằng Pháp-văn chúc mừng quan Đốc đại khái như sau này :

Chúng tôi vốn biết ngài không vụ những sự phô-trương. Và buổi họp mặt hôm nay là một cuộc thân-tình, chúng tôi không muốn bày ra diễn-thuyết cho nó mất cái tính-cách ấy đi. Nay chỉ xin thay mặt anh em nói mấy lời để tỏ lòng vui-vẻ bữa nay thầy trò lại được họp mặt nhau như mười lăm hai mươi năm trước, hồi chúng tôi còn đi học và ngài làm chánh đốc trường Thông-ngôn vậy.

Những học-trò ngài dạy hồi bấy giờ, từ năm 1904 đến năm 1908 nay giải-rác ở khắp xứ bắc-kỳ, kẻ ở trong chính-giới, người ở trong giáo-giới, kẻ làm thầy thuốc, người đi buôn bán, lại có kẻ làm quan, người làm báo nữa. Ai ai cũng một lòng kỷ-niệm nhớ ơn ngài. Giá ngài cho phép chúng tôi cổ động nhiều hơn thì chắc hôm nay anh em đến còn đông hơn nữa. Song tuy không thể rủ khắp được anh em ở các tỉnh mà trong mười ngày cũng nhận được năm mươi người viết đến dự tiệc, và trong giấy nào cũng tỏ một lòng kính mến ngài cả. Xem đó thì biết học trò cũ ngài còn nhớ ngài biết dường nào.

Hình-ảnh ngài thường phảng phất trong tư-tưởng chúng tôi. Mỗi khi hồi tưởng đến thuở nhỏ đi học là sực nhớ ngay đến ngài, khi dạy đọc sđeh, khi giảng luận-lý, khi trông cho mà vui chơi trong anh em với nhau. Trong chúng tôi bấy giờ có nhiều người được gần ngài là mới được biết ông Tây lần thứ nhất. Ở nhà thường nghe nói đến ông Tây vẫn lấy làm sợ. Được học ngài rồi mới biết rằng cái tư-cách ông đã tây cũng như ông đồ An-nam, và đối với ngài cũng một lòng kính mến như đối với thầy đồ dạy chữ nho ở nhà vậy. Trong thầy tư-tưởng kẻ thanh-niên An-nam vào năm 1904-1905 có phảng phất hai cái hình-ảnh ông đồ tây và ông đồ an-nam như thế, tưởng cũng một sự lạ, đủ tiêu-biểu cho một thời-kỳ trong cuộc tiến-hóa của nước Nam vậy.

Sự học của chúng tôi ở trường Thông-ngôn bấy giờ sánh với sự học của anh em ngày nay còn kém xa lắm. Từ bấy đến nay việc học trong nước đã tấn tới, chúng tôi cũng lấy làm mừng cho hậu-vận của cái tổ-quốc qui-báu của chúng tôi này. Song tuy hồi bấy giờ chúng tôi chưa được học với ngài những khoa « tam-giác-kỷ-hà-học » hay « thực-nghiệm-tâm-lý-học », nhưng cũng được ngài dạy-dỗ cho nhiều điều ấy cũng với sự giáo-dục của chúng tôi đã có sẵn tự chốn gia-đình, rồi sau ra ăn ở với đời cũng là hữu-dụng cho chúng tôi cả. Vì sự-dục tuy là hay thật mà sự đức-dục cũng là cần lắm, vả ở đời phải có chút công-tâm, phải có lòng công-nghĩa, phải biết giữ lấy cái phẩm-giá con người cho xứng đáng ; như thế thì dẫu chúng tôi về đường tri dục có không được bằng anh em ngày nay thật, mà về đường đức dục tưởng cũng không đến nỗi nào, khiến cho chúng tôi ở giữa buổi giao-thời này là buổi tái cải văn-minh đương xung đột nhau, người ta khó làm thế cho được cái cổ-nhân-cách hoàn-toàn, vững mà cũng nhiều được phẩm-giá, mỗi người tùy chức-phận cũng làm được chút việc có ích, không đến nỗi mang tiếng là kẻ vô-dụng đối với nước nhà và đối với Bảo hộ nữa. Được như thế thật cũng nhờ một phần ở cái giáo-dục hồi ấy của ngài ở nhà trường vậy.

Chủ-ý tôi không phải là làm bài diễn-thuyết ; nói thế nào cũng đã là dài lắm rồi. Xin ngài miễn-chấp cho và cho phép cảm ơn cả các qui-quan đã vì ngài mà nhận lời đến dự tiệc buổi này làm cho cuộc thân tình của thầy trò thành một tiệc trung thể.

Tôi xin cảm ơn cả ông thầy giáo cũ chúng tôi là cụ giáo T.-ân-hữu-Đức, khi xưa đã giúp việc quan Đốc Léonet ở trường. Thật là một đôi tân-tuy về việc giáo-dục, ngày nay hồi hưu nghỉ nhà an-nhàn dưỡng lão. Còn cụ giáo Thi cũng là thầy giáo cũ của chúng tôi, chung tôi có mời, mà cụ già yếu không thể lại được.

Lại xin cảm ơn cả hai ông bạn qui của chúng tôi là ông Nguyễn-văn-Vĩnh và ông Trần-trọng Kim, hai ông cũng có thể gọi là bậc đàn anh chúng tôi trong đường Tây-học, ngày nay cũng có bụng tốt đến dự tiệc này để tỏ lòng yêu mến quan đốc cũ của chúng tôi.

Sau hết xin cảm ơn cả các anh em đã vui lòng đến đông như thế này để tỏ lòng biết ơn một ông thầy cũ. Hoặc có kẻ nào trách rằng người An-nam không biết nhớ đến kẻ có công với mình, thì anh em đến họp mặt đây buổi hôm nay đủ chứng rằng lời trách ấy không đúng, vì rằng ta đến đây là vì lòng thành-thực đối với một ông thầy cũ đã hai mươi năm nay, chứ quyết không phải là có cái bụng cầu danh cầu lợi gì hay là có cái ý phô-phang ninh-nọt gì ai.

Xin các ngài nâng cốc rượu chúc tho quan đốc Léonet, chúc cho qui-thọ quan đốc Léonet, chúc cho qui-phu-nhân ở bên Pháp hiện đương đau nặng chóng được khỏi, chúc cho ngài về ngỉ bên qui-quốc được vui-vẻ và lại chóng trở lại đây cho ta được gặp mặt.

Quan Đốc Léonet trả lời lại đại-khái như thế này :

Các ông chủ trương cuộc vui này đã có bụng tốt mời mấy ông bạn của tôi đến dự tiệc, khiến cho cuộc thân-tình này thành một tiệc trọng thể, tôi lấy làm cảm-động, và xin cảm ơn lắm.

Các ông lại mời các ông Trần-hữu-Đức là thầy giáo cũ của các ông. Tôi gặp ông Đức mới rồi tôi cũng lấy làm cảm-động lắm, như gặp một người cố-nhân vậy. Ông nay đã tuổi-tác, lại có dịp đến họp mặt với học-trò cũ như có thể đến, chắc ông cũng lấy làm mừng. Thế nào, ông là một ông giáo hồi đầu đã có công với sự học ở Bắc-kỳ. Tôi xin kính chào ông và kính chào các các ông giáo đồng thời với ông ngày nay phần nhiều đã qua-vãng đi rồi.

Bữa tiệc nay gia lại được mấy ông giáo Tây cùng giúp việc tôi khi xưa đến dự nữa thì lại còn thêm vui-vẻ biết dường nào. Nhưng phần nhiều các ông ấy ngày nay cũng qui-vong đi rồi, hoặc về nghỉ về hưu cả rồi.

Nay các anh em có bụng nhớ đến tôi, tôi đây cũng thường tưởng nhớ đến các anh em luôn. Hôi bấy giờ tôi mới vào trong giáo-giới, mới được biết bọn thiếu-niên An-nam là lần thứ nhất.

Nay đã hai mươi năm rồi, mỗi khi tôi hồi tưởng đến tôi làm đốc trường Thông ngôn, cũng nhớ đến cái cách anh em chăm-chỉ làm việc, và một lòng kính mến thầy, coi ông thầy tây cũng như ông thầy đồ nho cũ ở nhà.

Anh em có tư cách tốt như thế, nên cái công giáo dục của chúng tôi cũng dễ. Sự giáo dục ấy mong mỏ được kết quả tốt như thế, anh em nay đã làm nên cả tôi lấy làm mừng lắm. Làm ông thầy mà cốp kiến được như thế này, tưởng nhân sinh không có cái gì vui bằng.

Phải, chương trình học hồi bấy giờ cũng chưa lấy gì làm cao cho lắm. Nhưng anh em ai cũng có chí học cả, ai về sau cũng học thêm được nhiều, dẫu bận-bịu về chức-nghiệp mà cũng có công tăng bổ cho sự tri-thức của mình nhiều cả.

Tôi xin thành tâm cảm ơn cả anh em. Ngày hôm nay sẽ là một ngày đáng kỷ niệm nhất trong cuộc đời tôi ở Bắc-kỳ này. Xin anh em biết bụng cho tôi dẫu xa dẫu gần tôi cũng vẫn một lòng tưởng nhớ đến anh em, chúc cho anh em, cho cả gia quyến anh em được mọi sự phúc lành.

Tôi cảm ơn anh em đã nghĩ đến một người thân của tôi hiện đương đau nặng, tôi lấy làm lo. Ước ao gì khi tôi về đến Pháp thì được tin mừng rằng bệnh đã khá.

Tôi xin các ngài và cả các anh em nâng cốc rượu trước là kỷ niệm đến trường thông-ngôn cũ, sau là chúc cho xứ bắc-kỳ tốt đẹp nay được phát đạt tân-tới.

Hai bài diễn thuyết đọc xong thì tiếng vỗ tay mừng kêu vang cả nhà hội, mà vỗ tay đây thật tự ở tấm lòng cảm-động, chứ bấy mươi vỉ dự tiệc mà ra, chứ chẳng phải là những tiếng vỗ tay để tỏ cho dẫn dâu từ trước.

Tiệc xong, có mượn hiệu Hương-ký đến chụp một tấm ảnh kỷ-niệm ở trong buổi tiệc và một tấm ở ngoài cửa nhà công-quán. Học-trò lại thừa một tấm ảnh truyền-thần quan đốc Léonet bằng khẩu xa-cừ làm rất khéo để biếu ngài làm kỷ-niệm, có đề mấy chữ như sau này :

A Monsieur Georges LÉONET
Souvenir reconnaissant de ses anciens élèves

Suốt trong bữa tiệc và mãi đến lúc ra về thì các ông dự tiệc đàm-đạo một cách rất thân-mật, đến nỗi các qui quan cũng quên hẳn cả cái địa-vị cao lớn của mình đi, mà các học trò ta lúc bấy giờ hình như cũng không còn nhớ mình là dân nước Nam ngày nay nữa ; cái bàng rào nó phân cách người ta nước xưa nay trong mấy giờ đồng hồ ấy hình như đã xiêu đổ đi hẳn rồi. Bởi vậy mà các qui-quan, rất lấy làm ngợi khen vì học-trò đã tỏ lòng kính mến một ông thầy Tây như thầy đỗ nho của mình ngày trước, mà người mình lòng trong mà tuyệt không có tí nào là cái về quan cách về-lối xưa nay.

Mãi qua 1 giờ đêm thầy trò mới từ giã ra về mà ai cũng hình như còn tiếc cuộc vui hãy còn ngắn ngủi quá.

Thầy Pháp được trò Nam chân-thành yêu mến như thế, trong lịch-sử của nền Bảo-hộ từ trước đến nay tưởng mới có lần nay là một vậy.

Ph.-h.-L.

VĂN UYÊN

Tự trào

Nghĩ ta ta lại nực cười ta,
Hăm mấy xuân qua vẫn chửa già.
Lên mặt thầm mô công lỉ trẻ,
Khoe danh vẫn-tự với đàn bà !
Văn-chương mới cũ ba cân sảo,
Chữ nghĩa nôm na mấy vận cà.
Thế cũng tự tôn cũng tự đại,
Nghĩ ta ta lại nực cười ta.

Thăm đền Hai bà

Ai khéo bày nên cuộc bể dâu,
Hồng-nhan ra sức đuổi quân Tàu.
Công cơn ngựa trước bia là chứng,
Thành bại ngày nay đã vẫn sầu.
Bóng hạc mấp mô lần khói tỏa,
Hồn quyên phảng phất bóng giăng thâu.
Nghìn thu miếu mạo còn bền vững,
Công nữ Nùng cao nước Nhị sâu.

Sầu-nhân, X. K.

Tiệc xuân

Xuân về xuân đẹp ta thương,
Tiếc cho xuân lại chán chường cho
Vừng ô đỉnh núi xế tà. (hoa.
Cành hoa theo gió la đà quét sương.
Cỏ cây mà cũng tang-thương,
Non sông biển đổi là trường cỏ kim.
Xót thay tía rụng hồng chìm,
Hoa xưa xuân cũ ai tìm cho ta.

Nhớ cảnh Thái-bình

Người ở Long-biên nhớ Thái-bình,
Nhớ bao xiết kể nỗi tâm tình.
Nhớ đường Tân-đệ cây xanh ngắt,
Nhớ bến Bồ-giang nước uốn quanh.
Nhớ cảnh Vũ-tiên cơn gió mát,
Nhớ đền Triệu-đế bóng giăng thanh.
Nhớ ai mượn bút cho khuây nhớ,
Người ở Long-biên nhớ Thái-bình.

Khái-Sinh

Cuộc công-hải Đông-pháp

Mở số lần thứ tám

Những số sau này được hoàn lại 100 đồng :

(Tiếp theo)

65.710	79.110	93.442	109.588
65.847	79.118	93.547	109.638
65.985	79.120	93.850	109.650
66.939	79.142	93.900	109.758
66.918	79.176	93.983	109.773
67.162	79.318	94.063	109.784
67.416	79.440	94.067	109.792
67.500	79.512	94.130	109.820
67.589	79.560	94.179	109.942
67.598	80.042	94.240	110.085
67.642	80.093	94.258	110.229
67.925	80.113	94.276	110.231
68.146	80.376	94.316	110.275
68.304	80.377	94.401	110.314
68.638	80.386	94.725	110.353
68.643	80.418	94.872	110.425
68.718	80.849	95.002	110.569
68.740	80.899	95.343	110.714
68.804	80.790	95.422	110.843
69.098	80.815	95.611	110.919
69.106	80.997	95.660	111.062
69.188	81.022	95.709	111.225
69.334	81.100	95.780	111.358
69.358	81.824	95.886	111.359
69.373	81.991	96.175	111.496
69.436	82.115	96.232	111.509
69.691	82.192	96.487	111.628
69.981	82.252	96.622	111.667
70.010	82.256	96.639	111.748
70.238	82.329	96.805	111.754
70.262	82.383	96.851	111.768
70.344	82.408	96.878	111.949
70.702	82.495	96.886	112.195
70.927	82.589	97.062	112.408
71.011	82.729	97.127	112.491
71.074	82.863	97.166	112.491
71.478	82.882	97.268	112.497
71.568	82.958	97.336	112.531
71.577	83.003	97.472	112.616
71.628	83.049	97.543	112.782
71.911	83.106	97.699	113.006
71.919	83.139	97.701	113.350
72.002	83.235	97.824	113.582
72.114	83.283	98.216	113.835
72.385	83.606	98.280	113.950
72.397	83.637	98.387	114.016
72.442	84.117	98.457	114.305
72.618	84.216	98.510	114.345
72.694	84.275	98.616	114.594
72.778	84.585	98.824	114.735
72.808	84.843	98.880	114.820
72.838	84.848	99.153	114.928
72.870	84.709	99.243	114.938
72.899	84.773	99.488	114.940
72.944	84.790	100.048	115.289
72.999	84.944	100.049	115.386
72.972	85.033	100.239	115.522
73.150	85.093	100.515	115.709
73.171	85.145	100.732	115.836
73.208	85.159	100.863	115.896
73.315	85.226	100.937	115.957
73.395	85.369	100.949	115.980
73.431	85.393	101.207	116.003
73.480	85.856	101.467	116.066
73.534	85.883	101.543	116.125
73.583	85.907	101.586	116.324
73.852	86.219	101.722	116.546
73.916	86.233	101.799	116.653
73.919	86.281	102.071	116.756
73.959	86.343	102.105	116.976
74.202	86.375	102.314	117.237
74.251	86.445	102.331	117.347
74.291	86.721	102.584	117.463
74.503	86.930	102.739	117.542
74.385	87.074	103.085	117.587
74.411	87.211	103.141	117.708
74.433	87.227	103.250	117.731
74.773	87.793	103.379	117.826
74.850	88.053	103.471	117.889
74.941	88.066	103.473	117.993
75.250	88.081	103.509	118.083
75.332	88.089	103.621	118.647
75.710	88.175	104.207	118.737
75.843	88.595	104.299	118.879
75.845	88.739	104.308	118.940
75.994	88.907	104.578	119.172
76.110	88.976	104.873	119.351
76.164	89.040	104.995	119.926
76.369	89.082	105.413	119.930
76.430	89.178	105.042	119.951
76.685	89.184	105.409	120.790
76.783	89.355	105.549	120.860
76.821	89.483	105.574	120.935
76.922	89.637	105.853	120.951
76.956	89.752	105.931	121.078
77.047	89.842	105.997	121.108
77.134	89.915	106.364	121.209
77.249	89.927	106.395	121.312
77.373	90.046	106.465	121.520
77.382	90.134	106.510	121.611
77.447	90.175	106.520	121.645
77.466	90.209	106.684	121.703
77.491	90.312	106.705	121.706
77.516	90.389	106.924	121.752
77.539	90.412	107.022	121.802
77.616	90.435	107.109	121.830
77.833	90.732	107.453	121.930
78.324	90.970	107.545	122.218
78.356	91.097	107.736	122.452
78.359	91.125	107.774	122.995
78.371	91.245	107.982	122.382
78.449	92.511	108.981	122.383
78.479	92.538	108.214	122.656
78.487	92.951	108.456	122.767
78.591	93.018	109.257	122.805
78.597	93.063	109.278	122.961
78.886	93.340	109.341	123.257
79.040	93.403	109.533	123.377

Những phiếu quốc-trái có số ở trên nay thi được lĩnh tiền tại các sở Kho bạc trong cõi Đông-pháp bắt đầu từ ngày 15 tháng tư tây.

Khi lĩnh coi phải trừ tiền thuế nhà nước đã định ma thôi,

Các người có những phiếu ấy phải đem nộp phiếu tại Khó-bạc từ bà giờ để tiện việc kiểm soát. Khi nộp sẽ có

Cuộc thi thơ

Của Nó-vai-Quyên sĩ-tử

MMXXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nàng Nhị anh-linh chốn thánh cung.
Hiền khách hương-đoàn treo nhật-[nguyệt,
Hạp khai nhị khí chạm kha long.
Lý Trần đã trải bao niên-kỷ
Lê Nguyễn còn không nhất về nồng.
Nam bắc tây đông đều khởi kính,
Xa nghe vẫn vẳng tiếng chuông đồng.

Nguyễn-hữu-Nuoạn
Làng Khả-lễ, Bắc-giang

MMXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu từ vua Lý-Thánh tông.
Nhất-nguyệt về trời soi Nhị thủy,
Cung tường nét đất ngất thành rồng.
Phong-trào nay gặp thời Âu Mỹ.
Thanh giáo xưa còn đạo Á Đông
Văn khắc vì thời thông biến nhỉ,
Hay ta sửa lại để thờ chung.

Trần-oan-Vi
106, Bd Paul-Bert, Nam định

MMXXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Vẻ mặt râu mày ngọn bút lông.
Nàng Nhị kia còn non nước cũ
Đền đài nay để cỏ rêu phong.
Dưới vòng Âu gió Mỹ người không vắng,
Cửa Khổng sân Trình khách vẫn đông.
Rày có Ngô nương treo giải thưởng,
Làng thơ qua đó ắt đông mà thông.

Ngô-thị Ninh Haiphong

MMXXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu còn ghi với núi sông.
Mấu mao ngày-ngà nền Khổng-giáo
Văn-chương thanh-tú nếp nho phong
Danh-nhân từ trước có gương sáng,
Học-thuật mừng nay có vẻ trông.
Phong-hóa Á Âu chung đúc lại,
Soạn vẫn sửa lễ kính thờ chung.

Vũ-văn-Luyện
20, Rue des Bambous, Hanoi

MMXXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Thái-miếu phi truyền Khổng thánh [công.
Sáng tạo văn chương miền bể Bắc.
Lưu truyền đạo học cõi Viễn Đông.
Khắp châu Âu Mỹ lừng danh tiếng
Riêng nước Nam-giao phụng sự đồng
Lượng thánh hải-hà nhường chất-[nguyệt.
Rừng nho khai hóa rộng mênh-mông

Nguyễn Thọ
13, Rue Jambert, Hanoi

MMXL

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Không-thánh xưa nay vẫn kính sùng
Đạo mạch uyên lưu tây nước Nhị,
Ơn tường cao thọ sánh non Nùng.
Cảm ân khai hóa nhà trên Tiền Hán,
Đội đức tác dân đời trước Lạc-Hồng.
Tự đó thư-thơ giữ lăng lưỡng quốc,
Gây nền kỷ-niệm lễ triều chung.

Nguyễn duy Năng
Làng Tuy-lâu, Bắc-ninh

MMXLI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Ngoảnh lại mà xem miếu mạo chung
Trấn-bắc Kỳ-lai là địa thế
Nàng-sơn Nhị-thủy ấy thiên cung.
Xa nghe Không-thánh thư hằng thích,
Khi lễ xuân-thu phải hội đồng.
Tâu nọc ngày nay tuy đổi mới,
Vẫn còn dạy bảo Han nho-phong

Nguyễn-u-Tem
Phố Mã mây, Hanoi

MMXLII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-vật là văn-miếu phải không ?
Đời Lý gây nên tường vách sẵn,
Triều Lê dựng đặt đá bia đồng
Giáp knoa nay vẫng người thi đỗ,
Đình tế còn vang tiếng nhạc rung.
Đạo cũ vẫn còn tôn trọng nhỉ.
Hỡi nhà Trung-Bắc bảo Nam-phong.

Trần-trọng Kha
Làng Văn-hội, Hà-đông

MMXLIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cỏ Giám từng qua vẫn nhớ mong.
Hương hỏa sáng đôi vầng nhật nguyệt
Cung tường đứng giữa với non sông.
Phong-trào tuy nỗi miền Âu học,
Vũ-hóa còn truyền cõi Á-đông.
Cửa gác Khuê-văn nay nghỉ mát,
Xui lòng con hiếu đa tôi trung.

Trần-trọng-Môn
Làng Văn-hội, Hà-đông

MMXLIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn vật nay còn Không thánh cung.
Bốn mặt thành xây tường vững kiên,
Mấy hàng bia dựng đá chưa lòng.
Tân trào giỏ lẫn người Âu Á.
Cổ Giám trăng in bóng Nhị Nùng.
Kia gác Khuê-văn qua tới đó,
Hỏi người đàn đọc có ai không ?

Trần-trọng-Bình
Làng Văn-hội, Hà-đông

MMXLV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ai làm có biết không ?
Hoàng Lý gây ra nền quốc-học,
Trần Lê theo đó dựng huỳnh cung.
Tinh anh đúc lấy người khoa giáp.
Đạo mạch vun cho giống Lạc-Hồng.
Văn-vật đất ta còn chốn ấy,
Làng nho ta phải ngoảnh đầu trông.

Trần-trọng-Ban
Làng Văn-hội, Hà-đông

MMXLVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Triều Lý đây là thủ-học-cung.
Bốn mặt giáp tường trăng gió giải,
Mỗi năm đình-lễ lửng nồng.
Lưu danh bia đó xây từng dấy,
Trọng đạo ai ơi dốc một lòng.
Gặp buổi phong-trào tân học thịnh,
Đạo ta ta vẫn phải tôn sùng.

Bùi-xuân-Tiêm
Làng Văn-hội, Hà-đông

MMXLVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đây là chốn Phán-cung.
Lễ-nhạc êm-đềm theo khởi tỏa,
Cung-tường rực-rỡ chứa rèu phong.
Chữ bia tiến-sĩ lòe sao đấu,
Tượng gác Khuê-văn ngất núi Nùng
Tự Lý, Trần, Lê nguyên dấu cũ.
Tang-thương bao trải vẫn tôn sùng.

Bùi-xuân-Thiệp
Làng Văn-hội, Hà-đông

MMXLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Dấu ấn đây là chốn Phán-cung
Đạo học uyên nguyên nàn nước Nhị,
Cung tường phô-mỹ ngất non Nùng.
Muôn đời nhật-nguyệt gương còn tỏ,
Mấy cuộc tang thương đạo chửa cùng
Kia gác khuê-văn đà tiến-sĩ,
Năm năm đình tế vẫn hàng trông.

Bùi xuân-Độ
Làng Văn hội Hà-đông

VIỆC HANOI

Thời tiết
giờ 22 độ
15 giờ 24 độ

Lịch ngày mai
Dương-lịch
Thứ ba 18 Mars 1924
S. Edouard
Âm-lịch
14 tháng hai năm Giáp-tí
Ngày Bính thân
Hành Hỏa. Sao Dực Trực Chấp
Kỵ Tác táo, An-táng
Nghi : Tế-tự, Mộc dục, Tảo-tá, Khai-quang. Tu-tạo.

Giá bạc — Kể từ ngày 16 Mars 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 10 80 và 10 f. 60 kể từ ngày 17 này.

Tin tàu. Tàu *Commissaire Ramel*, khởi-hành ở Londres ngày 13 Mars đi Port-Said và Saigon.

Tàu *Dalny* khởi-hành ở Marseille ngày 14 Mars đi Heiphong

Tàu *Jérôme em* ở Pháp sang tới Saigon ngày 15 Mars hồi 14 giờ.

Hạm-đội Anh tại Saigon. — Ba chiến hạm-đội Anh là « *Le Hawkins*, *Le Carlisle* và *Le Petersfield* » đã tới Saigon ngày 14 mars.

Tàu *Hawkins* có quan Thủy-quân đô-đốc Leveson, tổng-thống các hạm-đội tại Trung-hoa và quan trung-tá Allégion là chánh tòa thẩm-mưu coi chiến hạm *Hawkins*. Các tàu vào được bến để lắm.

Các quan ra nghênh tiếp hạm-đội có quan cai-trị Damens, phó quản-lý văn phòng quan Toàn-quyền, quan chánh văn-phòng, quan Thống-đốc Nam-kỳ, quan chánh Hội-đồng tỷ-viện thành-phố và quan Thủy-quân đô-đốc đến xuống tận tàu chúc mừng hạm-đội.

Quan Thủy-quân đô-đốc Anh cùng với tòa Tham-mưu, buổi chiều có đến

(Còn trong thứ ba, xét thứ hai).

NỮ-HẢI-TẶC

(Trinh thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÚI-CẦM dịch thuật

Xuất bản lần thứ nhất
Có sửa đổi lại nhiều chỗ

Sách dày hơn 100 trang
Giấy in cực tốt. Sách đóng cực đẹp
Giá mỗi quyển .... 0$30
Tiền cước..... 0.11

Ai muốn mua buôn, mua lẻ xin gởi giấy cho :

M. BÙI-XUAN-THÀNH
61-63 — Rue du Coton — Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
MẠ VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 chân-kính
Mặt số kim có chất dạ-quang
BẮC-KINH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2003

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VI CHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước xuối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vị, đau thận chẳng vỡ số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận xuối ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiệu báo chế Montès, NHÀ BA CHUÔNG có buôn thứ muối Sels Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Nên đến hiệu báo chế NHÀ BA CHUÔNG, mà mua muối Sels Vichy.

HIỆU
MINH-DƯỠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Đông pháp Yên-thảo công-ty
HÃN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ-GÀ
Giáo phố hàng Gai số 83

祥和裕
YU-WO-TSEONG
EN GROS ET EN DETAIL
68, Rue des Cantonnais, 68
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán buôn các thứ nhiều, hàng tốt nhiều lắm, hàng thật rẻ, giá thật rẻ.
Có bán cả hàng ta (Bắc-kỳ) như thổ, xuyến, tinh, lọa, hàng, quế, cân vân vân và hàng Saigon như tinh, thu, nến nến.
Nay một cô đa các mặt, lăng thêm, mong đến cô quán rộng khắp. Những hàng mấy bán buôn lăng lắm, chỉ không bán lẻ nữ không có mấu gửi đi cho tinh, si hàng cần nguyên không thể rất được.
Qui-khách ở gần nên đến bản-hiệu mà mua, cần ở xa thì gửi thư về, bản-hiệu sin gửi mairo remboursement.
Cần-bạch
TU-WO-TSEONG
2010

Quan Bốc to Bi-co-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh rét thường, cảm và ngã nước, các bệnh lậu, giang mai, lở, đục mũi, các chứng sài trẻ con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Giá, số nhà 33, Hanoi ông nói 314

Quan Bốc-tơ có sẵn nhà cho người ốm, người làm đến ăm, ai cần lại hỏi. 2063

Hội-đồng thành-phố. Kỳ Hội-đồng thành-phố vừa rồi đã bàn về những việc sau này :

Theo như đơn thỉnh-cầu của các ông hội-viên An-nam thì Hội-đồng xin sửa đổi lại mấy khoản trong nghị-định ngày 22 novembre 1907 về thể-lệ làm nhà cửa trong thành phố, giống như tờ của ông hội-viên Ng-hữu-Tuấn mà các báo đã đăng trước.

MM. de la Pommeraye chủ công-ty rạp chiếu bóng ở bờ-hồ và Nguyễn-tài-Giương xin gia thêm hạn thuê đất thì Hội-đồng cho thêm 6 năm, giá tiền mỗi năm mỗi *hectare* là 35 đồng.

Hội các nhà cựu chiến-binh Pháp xin một miếng đất để làm nhà hội quán ở bờ hồ Hoàn-kiếm. Hội-đồng không thuận, nhưng định cho thuê một khu đất ở cần nhà hát Tây, giá nào ở bên này không còn người cựu chiến-binh nào nữa thì mới thôi.

M. de Louvencourt có trình hội-đồng rằng những thuốc dậu trồng năm nay hình như không mọc mấy. Quan *Docteur* Loubet cũng một ý-kiến ấy, song cứ như ngài thì lại thuốc dậu trong mùa hè, không trừ vào trong những đồ ủ nước đá cho nên dậu không mọc được.

M. de Louvencourt nói rằng có lẽ mùa hè này nước mấy không đủ dùng, vậy những máy nào mà không cần lắm thì nên bỏ bớt đi để khỏi sa phí. Quan Đốc-lý nói rằng nhà máy nước đã đào thêm nhiều giếng mới, nhưng từ nay đến mùa hè cũng chưa xong được, vậy nên dùng mọi cách mà giữ cho có đủ nước trong mùa hè tới nơi này.

Quan *Docteur* Loubet nói rằng nên cấm những xe ô-tô tưới đường lấy nước ở các máy, vì những xe ấy có thể đi lấy ở sông hoặc ở các hồ cao được.

Hội-đồng ưng thuận cả.

Sau hết, quan Đốc-lý có nói mấy lời chào hội-đồng, vì nay mai ngài sẽ về nghỉ. M. Sicard có thay mặt hội-đồng chúc mừng quan Đốc-lý và mong rằng Nhà-nước sẽ chiếu cùng việc của ngài mà thưởng cho ngài Bắc-đẩu bội-tinh.

M. de Louvencourt lại thay mặt Hội đồng thân-ái rằng Nhà nước sẽ tặng 3 hội viên Tây 8 ông lên 12 năm ngày trước.

Các ông hộ-viên lại định đến thứ hai 17 này làm tiệc tiễn quan Đốc-lý. Mãi đến gần 11 giờ mới giải tán.

Một hội chụp ảnh bảo-cổ. — Bản-quán nghe nói có một hội chụp ảnh đương lập để bảo-tồn những tích cổ truyền xưa như là các đền đài, miếu vũ, những cảnh thuộc về phong tục nước ta, văn vật, mục-đích là để lưu truyền mãi, điều ấy về sau mãi mãi. Như vậy tưởng cũng là một hội đáng hoan nghênh lắm. Khi nào hội lập xong, bản quán sẽ lại đăng nữa.

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES »
mỗi gói. 0p.06
Thuốc STIC « HAVANE »
mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES »
(Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20
2007

Tòa án Trừng-trị. Sáng hôm nay, tòa án Trừng-trị xử những việc sau này :

Nghĩa vợ chồng. — Nguyễn-văn-Nhân là lính cảnh-sát có tính hay chơi bời. Hôm 1er janvier người vợ tên là Lê-thị-Định can ngăn không được, thành ra cãi nhau, rồi chồng đánh đập vợ phải mất mấy thương đánh đập vợ phải mất mấy thương ở mặt và ở lưng hiện có giấy chứng chỉ của quan thầy thuốc khám. Tòa phạt Ng-văn-Nhân 103 quan.

Ăn cắp của chủ. — Lê-thị-Bịp người làng Đồng-nhân, làm bồi, bị chủ trưa ăn cắp hai cái áo tơi Hồ không nhận lẽ gì, song vì không có có đích xác nên tòa phạt tên ấy 4 tháng tù.

Ăn cắp và mua đồ ăn cắp. — Một người Ấn-độ buôn bán có đơn trình mất trộm 185 cái quần chiên giả. Sở Mật-thám xét thì ra được Ng-thị-Cả buôn bán tham rẻ mua những chăn ấn cắp và Hà-việt-Hàng Hà-văn-Tiêm, nấu bếp Hoàng-văn-Luyện cu li xe, Hoàng-Sự buôn bán, Ng-thi-Nho cũng can về việc ăn cắp chăn ấy. Hỏ những người bị can về việc ăn cắp đều chối không nhận lẽ gì. Còn Ng-thị-Cả thì khai là mua của một người buôn bán ở Hongkong đem đến bán giá phải chăng chứ không phải tham rẻ mua của những người bị thua ăn cắp.

(Xem tiếp kỳ sau)

THÔNG-THẢM-BỆNH

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thông-thảm để một bệnh ở Bắc-đầu bội-tinh. Nguyên chữa-các về ngoại khoa tại bệnh viện Fez, Rabat, Casablanca Port-Said Ai-cập Huế.

Ngoài ra còn hiện-nh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều từ — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng chẩm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
GIÁY nói số 236
3018

Bột ăn **PHOSPHATINE FALIÈRES** danh tiếng lâu nay bán gợi đúng trong hộp thiết hàng chữ khut kinh lắm

Có mua không chồng được bột **PHOSPHATINE FALIÈRES** song bỏ tinh khan ích cho con cái mà sức người lớn dùng huyết ông gia ba cả liệt nhược, cũng là kế có đâu đơn mới mạnh

Cả trữ bán sương bắc — Tại chỗ thí ở Paris, 65 B, đường La Tocherie. B. Paris 12 me

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ hai 17 mars 1924
Diễn hai tích :
Tích thứ nhất :
NGƯỜI TIÊN MANG LỐT HỒ
(Hát chèo)
Tích thứ hai :
VÕ-TÒNG SÁT TẨU
(Trẻ-con diễn)

Tối thứ ba 18 mars 1924
CHỈ THẮM TƠ MÀNH
Khách tình mượn tiếng nam mô
Ô g tình chim nỗi nhấp nhô vì tình
Cân cân tạo hóa pỏ tình.
Nhường ai vinh hiển tại mình đa đoan.

Tối thứ tư 19 mars 1924
HÂN PHỤ CƠ TÂM
Vì ai nên cớ sự nông.
Người vênh vào mặt kẻ cay đắng lòng
Tưởng còn chi nữa mà mong.
Nhục vinh bảo ứng nọ trong cơ giới.

HỒ GIÁ ỦY-VIÊN TẠI TÒA ÁN ĐỆ NHẤT CẤP HÀ-NỘI

Tự ý phát mại

BÁN ĐẤU GIÁ
Các vật-liệu đã dùng qua, nhưng còn tốt lắm cùng các đồ chơi cổ bằng đồng bằng sứ

Ngày thứ hai 24 mars 1924, hồi 8 giờ sáng. Nếu ngày ấy không bán hết, thì mấy hôm sau bán nốt.

Bán đấu giá các vật liệu đã dùng qua, nhưng còn tốt lắm, các đồ chơi cổ, bằng sứ bằng đồng, tại số 16 bis phố Tientsin Hà-nội, trong sân chùa Thái cam.

Những thứ chính như sau này : 95 thỏi sắt dường hòa xa Decauville giài từ 3 đến 6 m., mỗi thước cân được 7 kg. ; 820 cái tôi — $\frac{120 \times 55}{}$ bằng tì ép giài từ 3 m. đến 8 m. — 260 cái corbeilères $\frac{70 \times 70}{7}$ bằng thép giài từ 3 m 75 đến 5 m 15. — 400 cái goussets. Tiges filetées. Palans. — Bascules. Moufles. — Poinconneries — Volants. Vòng sắt bánh xe Trục bánh xe. Dây tam cổ bằng sắt. — Gụ phiến. — Máy trục. Sắt hàng rào. — Đồng, kẽm, chì, sắt cũ, xe ô tô Peugeot, xe lây v. v.

Đồ chơi thì có :
Các đồ sứ cũ — Lư, đỉnh. — Các đồ chơi An-nam. Đồ bát âm. — Chậu sành, v. v.

Bán tiền ngay.
Phải gả thêm 10% ở ngoài.

Hồ-giá ủy-viên,
FLEURY

Bán tại số 16 bis phố Tiêutsin. Có thể đến xem tại sân chùa Thái-cam.
Ngày thứ bảy và ngày chủ-nhật 22, và 23 mars 1924, tại cả ngày.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo kinh tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho, kẻo nhầm to !!!

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn: từ sau chai gửi lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại dắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Báo-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tên Hội-các phụng tờ chỉ-dụ phê rằng :

Chiếu nay đã được phòng các MONTÈS qui dâng, xe chỉ cảm mối thổ rượu bổ đã tăng ngự dâng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị gửi cho qui được phòng chế-tạo để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

欽有旨內閣為欽此
我國產葡萄酒質味甘美
近年製造日精月進
茲據該商人呈稱
用葡萄釀成補酒
名曰莫特斯
其製法與泰西各國
所製者無異
特賜獎勵
以示優異

95 84

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhà ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hầu-hạ xắc-lão thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Đứa tiểu-đồng nói :

Công-tử sai tôi đem thơ ra, tôi loẩng-cuống quên đường, đi lạc vào phòng một vị tiểu-thư nhà ấy. Tiểu-thư bắt tôi, cho tôi là quân trộm-cắp toan đánh. Lại khám trong mình tôi, bắt được bài thơ của công-tử. Bắt-đắc-dĩ tôi phải thú thật. Tiểu-thư bảo rằng : « Mày không phải tìm ai nữa, để ta làm thay cho ». Nói xong, cầm bút viết ngay. Tôi sợ công-tử cho lâu, cho nên vội-vàng đem vào.

Trương-dì nghe nói, lại dẫm chân mà rằng :

— Thế ra thằng bé này đã làm hỏng việc! Việc làm thơ này nguyên là phải giấu tiểu-thư nhà ấy, có sao mày lại đem mượn tiểu-thư làm. Thảo nào mà họ cứ cười rồi bảo rằng ; « Người tá-gả kia ta đã bắt được rồi! »

Tống-tin nói :

— Bây giờ mới thật rõ rằng! Nhưng chẳng bay đâu đuôi thế nào ?

Trương-dì nói :

Tôi vào tới nơi thì *Sơn* tướng-công tiếp-đãi rất tử-tế, mời tôi uống rượu. Khi uống rượu xong, bảo mực ! tha đưa tôi vào *Ngọc-xích-lâu* để khảo sát văn thơ. Tôi vừa vào tới thì *Sơn* tiểu-thư ở trên lầu, sai nữ-tỳ xuống hỏi rằng « Tập *Trương-tử-tân-biên* là của ai làm ? » Tôi nhận là của tôi làm thì nàng lại sai nữ-tỳ xuống hỏi rằng : « Nếu của công tử làm thì sao lại có thơ *Bình như-hành* ở trong ấy ». Vì một câu nói ấy thành-ra như tiếng sét ngang đầu, đại-huynh bảo tôi còn biết nói sao cho được! Tôi thiết nghĩ việc ấy chỉ có đại-huynh cùng tôi hai ta làm ra mà thôi, qui-hồ cũng không thể bẻ được, không hiểu cớ sao mà nàng lại biết?

Tống-tin giật mình kinh sợ mà hỏi rằng :

Quái lạ nhỉ! Vậy đại-huynh trả lời thế nào!

Trương-dì nói :

Tôi phải nhận là có hai bài thơ tôi cùng *Bình như-hành* xướng họa, cho nên cũng khắc ở đấy. Bởi vậy bắt tôi họa. Tôi loẩng-cuống không biết làm thế nào bảo đứa tiểu-đồng đưa ra cho đại-huynh làm, không ngờ lại mắc phải tay ai, thành ra viết thơ của nàng làm tay ma dem nộp. Nàng xem thấy thơ, cười vang trên lầu. Tôi lại không hiểu, tưởng là nàng thấy thơ hay mà thích-chí, mới cả gan đánh bạo bước lên. Tôi ngờ đâu rằng trên lầu có người-hầu, nàng bẻ tôi về cái tội tiết-mạn thanh-thượng, trông thấy ngứ-thư, sao không giúp lấy. Nàng lại có cái roi Kim-như-ý của thánh-thượng ban, hễ ai cưỡng cầu hôn-nhân hay là bướng lời bỏn-cợt thì được phép đánh chết. Bắc giờ tôi không biết, nàng sa một bọn nữ-tỳ túm chặt lấy tôi, rồi cầm cái roi kim-như-ý, định đánh cho tôi chết. Tôi van lay mãi, nàng mới chịu tha. Đại-huynh nghĩ thế nào thì con rạnh con ấy phỏng có nghiệt-hay không? Trước khi tha lại còn sai bọn nữ-tỳ lấy mực bôi vào mặt tôi, rồi mới cho bước xuống.

Tống-tin nghe nói lắc đầu le lưỡi mà rằng :

— Ấy cũng may đấy! *Ngọc-xích-lâu* là phải là chỗ ai cũng tự-tiện treo lên được đâu! một người tài-nữ thánh-thượng đã ngự phong há phải là người có thể bướng lời bỏn-cợt được! Nàng còn nể đại-huynh là con quan thượng-thư đương triều, phải người khác thì tất nàng đánh chết, còn đâu là thân-mệnh nữa!

Trương-dì nói :

— Nếu vậy sao đại-huynh không bảo tôi từ trước?

Tống-tin nói :

— Điều ấy hết thảy mọi người, ai cũng biết cả, ngờ đâu còn phải dặn trước. Dẫu không như thế nữa thì một vị tiểu-thư con nhà tướng-phủ, ta cũng không nên treo lên trên lầu mà buông lời bỏn-cợt làm chi!

Trương-dì nói :

— Tôi đây cũng là một vị công-tử con quan thượng-thư, có lẽ nào chịu để cho nàng sỉ-nhục như thế mà im cho được! Tất tôi phải nói với thân-phụ tôi đăng một đạo sớ hạch nàng về cái tội cậy thế triều-đình sủng-ái mà sỉ-nhục con em các bậc công-khanh

Tống-tin nói :

— Đại-huynh đáng sớ nói nàng làm sỉ nhục, tất nàng cũng đáng sớ nói đại-huynh buông lời bỏn cợt. Khi xét hỏi ra thì thế tất đại-huynh lại phải chịu thua, không thể nào mà đánh đổ nàng được.

Trương-dì nói :

Nếu không trị cho nó một phen tất bảo tôi nhịn làm sao cho được.

Tống-tin nói :

Nếu đại huynh không thể nhịn được thì tôi có một cái cơ-hội rất hay, có thể trị nổi nàng!

Trương-dì vội-vàng hỏi :

— Có cơ-hội gì rất hay, xin đại-huynh bảo cho tôi biết.

Tống-tin nói :

— Vừa rồi tôi vào ngồi nhờ trong chùa *Tiếp-đán-am* để chờ đại-huynh, trông thấy trên tường có mấy bài thơ của *Tiện-hoành* và *Triệu-tung*. Xem lời-lẽ trong mấy bài thơ ấy đều là có ý hâm-mộ *Sơn* tiểu-thư. Tôi hỏi vị hòa-thượng ở đấy thì hắn nói là hai người ấy đã được vào khảo-sát văn-thơ cùng *Sơn* tiểu thư. Tôi hỏi khảo-sát những bài gì thì vị hòa thượng ấy cũng là người hiếu-sự, có sao được tất cả, đưa ra cho tôi xem cho nên tôi cũng sao được cả. Hôm trước *Sơn* tướng-công sai người đi thu, mà chúng hỏi lắm chỗ tôi ở, tức là tìm hai người ấy. Tôi xem những bài thơ khảo-sát thì hai bên đều có ý cợt-ghẹo lẫn nhau. Nếu đại-huynh muốn bới cái tội-lỗi của nàng, để đáng sớ tham-hặc thì chỉ bằng đem những bài thơ xướng họa ý độ trêu thanh-thượng, nói là nàng mượn cái danh khảo-sát nhân-tài mà rủ bọn thiếu-niên vào *Ngọc-xích-lâu*, để dùng những lời dâm-đãng cùng nhau xướng-họa. Chẳng những tiết-mạn ngự-thư, lại làm nhục cả cái danh tài-nữ của thánh-thượng đã ngự ban. Buộc tội cho nàng như thế thì tất thiên-tử phải đoạt lòng vậy

Trương-dì nghe nói, hớn-hở mừng lòng mà rằng :

— Nếu vậy hay! Nếu vậy hay! Để tôi bàn với thảo-phụ tôi dâng sớ tham-hặc.

Tống-tin nói :

— Đại-huynh nói phải! Dẫu đề chậm mấy hôm, nó cũng không thể bay lên trời cho thoát khỏi được!

Hai người bàn-định đâu đấy, cùng nhau mừng mừng, rỡ rỡ, rồi lại uống rượu trong nhà lâu, mới đứng dậy ra đi. Ngờ đâu tai vách mạch rừng, câu chuyện bỏng có người nghe trộm...

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

hiện đã biên tên và số thẻ của người bán chân cho. Tòa hỏi xong, bảo lại để đòi người bán chân xem có thật không rồi mới nghị án.

Lừa người lấy của. — Một người tên là Ng-văn-Ban, quán ở Hà-đông có đơn kiện rằng: Vào hồi tháng bảy tây nầu ngoái người mẹ đẻ nhà người làng tên là Lan làm cai phu lục-lộ ăn giỗ. Lan có giới-thiệu Ng-văn-Quý tức Lang Quý cũng ăn giỗ ở đấy, cho người đàn bà ấy và nói để tìm hộ cho việc làm hiện có quen một người thường hay tìm việc làm cho người khác. Người đàn bà ấy tưởng thật, cậy Ng-văn-Quý tìm việc cho người con, Ng-văn-Quý nhận lời rồi cách mấy hôm đến nói phải lo 150 đồng để nhờ người tìm việc cho. Người đàn bà ấy nhờ người vay được 120 đồng giao cho con đem lại nhà tên Lan rồi giao cho Ng-văn-Quý. Nhận tiền xong, Ng-văn-Quý đưa con người đàn bà ra nhà Đặng-văn-Lu là bảo để tìm hộ việc làm. Đặng-văn-Lu dắt vào một nhà người Tây rồi bảo nấy về nhà đợi ít lâu. Song mãi không thấy tin tức gì, người nhà tìm việc đòi tiền thì không trả nữa. Hiện Lan trốn chưa bắt được. Ng-văn-Q ý thì khai không quen biết tên nguyên mà cũng không nhận tiền nong gì cả. Còn Đặng-v-Lu thì khai rằng đơn nguyên có nợ mon tiền không trả rồi vu ra như thế. Tòa hỏi xong hoãn lại để xét xem có phải bọn người đã bị như thế không và để gọi một người chứng nữa hỏi rồi mới nghị án.

Sở Tài-chánh M. Lê-văn Chính thư-ký thượng-hạng hạng nhì tại sở Tài-chánh nay được đổi sang tòng sự tại sở coi các việc thuộc-địa tại Marseille, theo như nghị-định ngày 13 mars 1924.

Ông Chính vốn trong khi chiến tranh đã sang Pháp dòng chức quản thủ ga-nhôm, công việc đã thong thả lắm, cho nên nay quan trên lại tin dùng mà bổ sang tòng sự tại Pháp lần nữa. Xin chúc ông thượng lộ bình an và chóng lại trở về nước nhà.

Ngạch báo-chế. M. Ngô-đình-Trương, báo chế tại sai hạng tư tại Bắc-ninh nay thuộc quyền quan Khâm-sứ Ai-lao bổ dụng.

Tàu mình hay là xẩy chân? Sáng hôm nay hồi qua 11 giờ có một người đàn bà áo quần tử tế mặt mũi xinh-xắn, chừng 30 tuổi, chết đuối ở dưới bờ Hoàn-kiếm. Khi người ta biết bờ hoàn và vớt lên, thì đã chết rồi, không biết rằng người ấy vì có việc gì phẫn uất tức-tối mà đến nỗi đem thân gửi nơi bến nước, hay là gặp sự rủi ro, sa chân nhỡ bước mà đến nỗi thiệt phận ma-hồng. Số cảnh sát được tin báo, hiện đã đem xác người chết đuối về sở cầm và đã cho đi rao trong thành-phố nhà nào mất người thì đến nhận.

Lại một cái thảm-kịch nữa. Sáng hôm nay, hồi 6 giờ rưỡi, người ta thấy xác một người con gái chừng 16, 17 tuổi ở bến đương sắt cầu sông cái, vào giữa khoảng hai cột cầu thứ nhất. Hai vai và hai cánh tay bị đứt tan-tành, xét ra thì hình như là người con gái đó ngã mà chết, nhưng chưa rõ dích thực thế nào và tên tuổi quê quán ở đâu, cũng không ai biết.

Cái nạn hàng ngày Chiều hôm qua, quan *docteur* Degorce đi ô-tô ở đường Sơn-tây, cách Hanoi chừng 14 kilomètres thì thấy M. Proul la thị dịch tại trường Cao-đẳng Hanoi năm xong xượt ở đường, bất tỉnh nhân sự mà ở bên mình có một cái xe máy mô-tô. M. Degorce liền đưa người bị thương về nhà thương Hanoi cứu, chưa biết sống chết thế nào.

Chiều hôm qua, hồi quá 5 giờ, có một người hàng thịt tên là Ng-thị-Cả nhà ở hàng Buồm, qua phố hàng Lọng thì bị một cái xe ngựa tải đồ của M. Bạch-thái-Tông ở đường Carreau đè phải, vì xe lúc bấy giờ không có người giữ cho nên ngựa lồng lên.

Lính tập lại giở thói ngày xưa — Đã lâu nay ở cầu tỉnh không thấy dân bị con gái phàn nàn về nỗi lính tập khố đỏ nhũng-nhiễu lắm như mươi mười lăm năm về trước. Vậy mà ngày 14 vừa rồi, hồi 6 giờ rưỡi tối, một người ở gái chừng 16 tuổi, coi trẻ cho quan tư Gouin ở đường Félix Faure, khi qua đường Puginier, chỗ Vũng-tượng trông ra thì bị bốn người lính tập khố đỏ xông vào mà lột đồ nữ-trang giấu ở trong mình. Quan Tư đã làm giấy trình sở Cẩm về việc ấy.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢIPHÒNG

Con nước lên xuống — Ngày thứ hai 17 mars 1924:

Nước lên 29 phân, vào hồi 0 h 50 buổi sáng;

Nước xuống 9 phân, vào hồi 1 h 2 buổi chiều.

Cuộc sổ số lấy đồ chơi. — Vé đã bắt đầu bán rồi, chứ không phải đến 1er avril như lời đã đăng báo trước. Ai gấu làm phúc nên kíp đem tiền lại các nhà hàng lớn trong thành-phố mà mua vé kẻo hết mất.

Tiện đây xin nhắc để độc-giả biết rằng mười lô lớn nhất có bảy tại một gian hàng cửa kính nhà M. Girodolle, số 1 6 phố Paul-Bert để công-chúng được xem biết trước.

Hội đèn Nghè Đèn Nghè đông đảm từ ngày hôm nọ, nhưng hôm nay mới rước xách linh đình, con công đệ tử thập phương về trẩy hội rất đông, quang cảnh rất nên náo-nhiệt, chẳng khác gì hội Phủ giầy, hội đền Tuần-tranh vậy.

Đến mỏ cửa đóng đảm cũng như mọi năm, cũng lễ, dồng bóng, mấy đêm ngày đều đông đảo cả; vui nhất là đêm rước ngày hôm nay, nhưng bất ngoài được bọn khăn xanh áo đỏ cũng kiệu quay võng dù thì cũng đến lệ ngất tê ngọ mà thôi.

Nhờ được tết trời hơi lạnh, nên hơi người bớt ngột, tạ hộ cho ai nấy phò quẩn khỏe ăn không còn sợ nỗ hôi mồ kẻ nuê nhại như những năm nóng bức.

Xác trẻ con. — Ngày hôm nay, người ta lại thấy một cái xác đứa con trai mới đẻ bỏ ở phố Tourane, cái xác ấy không có thương tích gì khả nghi, nên sau khi làm biên bản xong đã cho đưa đi chôn.

Bỏ quên xe đạp — Một người bán xổ ở Hà-nội xuống bán hàng cho sở xi-măng khi ra về bỏ quên lại một cái xe đạp hiệu Dar ng đã mấy ngày hôm nay mà không thấy lại nhận nữa thì sở xi-măng đã đem nộp sở cẩm.

NAM ĐỊNH

Tiệc trà tiễn quan Đốc-lý Graffeuil. — Tối hôm thứ sáu 14 Mars, tại hội quán hợp Trí trí, có đặt tiệc trà tiễn quan Đốc-lý Graffeuil sắp về nghỉ bên quí-quốc.

Trước 6 giờ thì các quan khách đã đến cả

Có quan Tổng đốc Trần-v-Thông, quan Thương tá Trần-trọng-Trết, các ông Tham, các ông Phán, các ông Giáo, các ông Nghị và các nhà đại-thương lần dự tiệc đông lắm.

Đúng 6 giờ thì quan Đốc-lý Graffeuil cùng quí phu-nhân tới nơi, các viên chức trong hội đồng trí-sự ra đón.

Khi các quan yên vị, ông Phán Ng văn-Hội thay mặt hội Trí-trí có đọc một bài, trước hết chúc mừng quan Đốc-lý và cảm ơn ngài đã ha cố đến dự tiệc hôm nay.

Sau ông nhắc lại những công-ơn của quan Đốc-lý đối với hội Trí trí, nào là ngài khuyến-khích nên lập ra một thư-viện, nào là ngài cho đất để làm nhà hội mới.

Ông Hội nói đại-khái rằng: « Hầm « quan Đốc-lý, một cái thư viện, một « phòng đọc sách, còn gì thiết yếu cho « hằng. Tuy trong hội-viên chúng tôi « cũng có một vài ông nghỉ tới; song « là nghỉ thế thôi, chớ kỳ thực cũng « còn cuỡ người trên chỉ bảo.

« Thư viện của chúng tôi mà sở dĩ « thành lập được thật là nhờ ở lắm lòng « tốt của quan lớn hết sức tán thành « cho. Quả thế, nhờ những lời dạy bảo « qui-hóa của quan lớn mà cái vấn-« đề thư viện trước kia chúng tôi còn « phân vân chưa quyết, phút chốc đã « định xong

« Hội-quán chúng tôi còn chật hẹp, « chưa đủ chỗ thi-hành các công việc « nhỏ lắm, chúng tôi có trộm nghĩ « cùng quan lớn thì quan lớn vui « lòng cho đất để làm nhà hội mới.

« Quan lớn thật là một bậc đại ân-« nhân của hội chúng tôi, nhờ quan « lớn mà hội chúng tôi từ nay sẽ bước « vào cái thời kỳ mới mẻ.

« Nay quan lớn sắp sửa lên đường, « hội chúng tôi xin đoan rằng không « bao giờ chúng tôi quên được những « công ơn quan lớn đối với hội chúng tôi. »

Ông Hội đọc xong, quan Đốc-lý ứng khẩu đáp lại vài lời vắn tắt, đại khái ngài nói rằng cái buổi hôm nay làm cho ngài lại nhớ đến hơn hai năm về trước là ngày ngài mới về trọng nhậm tỉnh này, hội Tri-trie đặt tiệc hoan-nghênh ngài lần thứ nhất.

Ngài nói mục đích hội Tri-trí rất rộng mà việc gây dựng lên nhà thư-viện lại là việc tối cần, bởi vậy cho nên ngay từ khi ấy ngài đã khuyến bảo hội nên lưu tâm đến ngài sẽ hết sức đỡ đần cho

Nay thư viện đã lập thành, thấm thoắt đã mới năm có lẻ, ngài lấy làm mừng cho hội lắm.

Còn việc nhà hội-quán chật hẹp mà ông Hội vừa nhắc lại thì ngài đáp rằng đất đã sẵn rồi, nay hàng hội chỉ còn lo một việc mà việc ấy có lẽ cũng chơi to — là việc dựng nhà hội quán vậy.

Còn về phần ngài thì dù xa, dù gần, bao giờ ngài cũng nhớ tới hội luôn và chúc cho hội muôn phần thịnh đạt.

Quan Đốc-lý nói rứt lời, cử tọa vỗ tay hồi lâu.

Đoạn, các quan khách thưởng bánh xoi nước, chuyện trò vui vẻ mãi gần 7 giờ mới giải tán.

RƯỢU BẠT-HÀ GET PIPPERMINT GET rượu này uống để mát mẻ và mát khan tiếng.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU (hi u dâu nai)

Đã năm mươi năm nay, chiếu người cũng đã biết nước có một thứ bổ lắm cho bộ, nên họ bắt chước mà nung những đanh tất cho để rồi bổ ngâm vào bình đựng nước. Nhưng thế thì nước ấy không bổ lợi gì cả, vì sao người ta muốn cho thuốc vào sắt mà ngâm vào trong mà nước thì tất phải chế tạo ra cùng giống như nguyên-chất của thuốc ấy mới được. Chính một ông đại danh-y là quan Bác-sỹ Rabuteau ở Ba-lê, ngài đã tìm ra cái phương-pháp hễ ở trong Dragées Rabuteau là đủ cả các vị thuốc bổ mà thực-tế công hiệu lạ lùng.

Cứ độ ngày về, để dưỡng thần, sức lực mạnh mẽ, khỏe mạnh lạ thường, trong mình ăn ngủ ngon.

Ăn uống để tiêu và tại khỏe mạnh như thường.

Ở các nhà báo chế to đều có bán cả.

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酷補

J. BLANC (*đệ nhất hạng bào-chế*)

Ông L. BLANC (*người nối-nghiệp*)

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

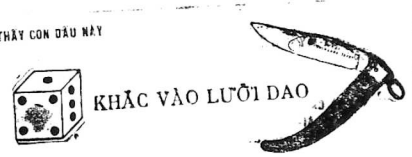
每日午晚飯每次喫酒杯

Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC

31, phố Tràng-tiền (*Rue Paul-Bert*) Hanoi

2099

CÔ THẤY CON DAO NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền

PACHOD Frères & Cie LYON

2099

KIM-CƯƠNG XIÊM

Bản-hiệu mới về một lô KIM CƯƠNG XIÊM để làm mặt nhẫu và hon-tai, thật sáng và nhanh lắm chẳng kém gì kim-cương tây. Quí khách nên đến chọn mau kẻo hết mất. cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy đám cưới thì rất quí, thật là sang-trọng

Kỳ tàu này mới sang

Laine complets et perdessus, imperméable cùng các thứ hàng tơ lụa Tây-Nam rất mới. Giá bán phải chăng.

Xin hỏi: Hiệu NAM-THỊNH

Soieries — 6 Rue des Cantonnais — Hanoi

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Nan hoa — Vòng bánh

Vải cán cuống lốp mui — Cao-xu bơm và Cao-xu đặc, vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

7, *Boulevard Bobillot, Hanoi*

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị tinh hảo không có pha chế nhiều món

Mỗi hoàn 0,50 cen. (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẠT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP Trữ tại: 6, Rue de Pre-de-la-Mule, PARIS TỜ PHÁT QUỐC LÃNH

Công cả bán tại: Hiệu BÀ CHASSAGNE, Pharmacien, 40, phố Paul-Bert, Hanoi

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cần-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc vì nhạy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

40, phố Paul-Bert, Hanoi

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Chai đựng nước rông miệng, hiệu « ICY HOT », vỏ sơn vẹc-ni, miệng mạ kền, đựng được một lít nước.

Mỗi chai giá: 1$00